

У доробку вченого понад 450 наукових праць, зокрема 3 монографії, 120 патентів і свідоцтв за винаходи. Серед його учнів — два доктори та 15 кандидатів наук. У 1985 р. Юрія Захаровича обрано членом-кореспондентом НАН України. Він входить до складу вченої ради Фізико-технологічного інституту металів та сплавів і спеціалізованої ради із захисту дисертацій на здобуття

наукових ступенів кандидата і доктора наук.

У 2008 р. Ю.З. Бабаскіна нагороджено відзнакою НАН України «За наукові досягнення».

Наукова громадськість, колеги та друзі щиро вітають Юрія Захаровича з ювілеєм, зичать йому здоров'я, творчого довголіття й нових здобутків на науковій ниві.

80-річчя члена-кореспондента НАН України Ф.М. МУРАВЧЕНКА

18 березня виповнилося 80 років відомому вченому-механіку членові-кореспондентові НАН України Федорові Михайловичу Муравченку.

Ф.М. Муравченко народився 1929 р. у Дніпропетровській області. Після закінчення Харківського авіаційного інституту в 1954 р. розпочав свій професійний шлях у Запорізькому машинобудівному конструкторському бюро «Прогрес». З 1989 р. Федір Михайлович — керівник і генеральний конструктор ДП «Івченко-Прогрес», а з 2007 р. — голова корпорації «НВО «О. Івченко».

Ф.М. Муравченко — знаний конструктор у галузі авіаційного двигунобудування, його роботи збагатили науку і техніку досягненнями першорядного значення. За роки творчої діяльності він брав участь у створенні 44 типів і модифікацій авіаційних і наземних газотурбінних двигунів, які експлуатують сьогодні в понад 100 країнах світу.

Працюючи на посадах керівника групи пускових пристроїв, керівника відділу камер згоряння, провідного конструктора, Федір Михайлович був одним із піонерів розроблення повітряних систем запуску газотурбінних двигунів, що забезпечили ав-

тономність літаків у експлуатації, камер згоряння з безпрецедентними на той час показниками надійності і ресурсом, конверсії авіаційних ГТД для застосування в наземних енергетичних установках. Наприкінці 60-х років учений очолив новий напрям діяльності підприємства — створення турбореактивних двигунів із великим ступенем двоконтурності. У 1976 р. під керівництвом Ф.М. Муравченка було створено перший у СРСР такий двигун — Д-36, що у своєму класі потужності був найкращим у світі за економічністю та екологічними характеристиками.

Працюючи заступником головного конструктора, з 1983 року — головним конструктором, а з 1989 року — генеральним конструктором, Федір Михайлович запропонував і обґрунтував основні концепції комплексного розв'язання проблем створення високоефективних турбореактивних двигунів із великим ступенем двоконтурності, що не мають аналогів у вітчизняному авіадвигунобудуванні, а за деякими показниками і в світовій практиці. Зокрема, розроблено наукові засади створення двигунів трьохвальної схеми з установкою кожного

ротора на двох опорах; модульної конструкції авіаційних двигунів; високонадійних опор роторів турбін, що працюють в ускладнених умовах; високоефективної системи автоматичного управління на базі всережимних регуляторів і струменевих датчиків; управління процесом доведення двигунів на базі залежності між кількістю дефектів, ресурсом і стендовими напрацюваннями; визначення висотно-швидкісних характеристик на літальній лабораторії.

Наукові розробки Ф.М. Муравченка викладені в понад 200 наукових працях і публікаціях, свідцтвах на винаходи й підсумовані в його дисертаційних роботах на здобуття наукових ступенів кандидата (1990 р.) і доктора технічних наук (1991 р.).

На основі запропонованих концепцій за безпосередньої участі і під керівництвом ученого створено авіаційні двигуни:

- перший вітчизняний турбореактивний двигун (ТРДД) з високим ступенем двоконтурності Д-36 (6 модифікацій, що експлуатують на літаках Ан-72, Ан-74, Ан-74ТК-300, Як-42);

- найпотужніший вітчизняний двигун Д-18Т для важких транспортних літаків Ан-124 «Руслан» і Ан-225 «Мрія»;

- найпотужніший у світі турбовальний двигун (ТВГТД) Д-136 для гелікоптера Мі-26;

- ТРДД ДВ-2 для чеського навчально-тренувального літака (УТЛ) L-59;

- турбогвинтовий двигун (ТВД) ТВЗ-117ВМА-СБМ1 і допоміжний двигун АІ9-3Б для літака Ан-140;

- ТРДД Д-436Т1/ТП/148 для літаків Ту-334, Бе-200, Ан-148;

- ТРДД АІ-222-25 для російського навчально-бойового літака Як-130.

Створено також такі наземні газотурбінні приводи:

- Д-336 та АІ-336 для газотранспортних систем України, Росії, Ірану, Туреччини, Болгарії, Азербайджану, Узбекистану;

- АІ-2500 й АІ-6000 для компактних пересувних електростанцій;

- генератор інертних газів АІ-19ГП, що має унікальні можливості в боротьбі з пожежами.

Окрім цього, сьогодні розробляють:

- перший у світі турбогвинтовентиляторний двигун Д-27 для транспортного літака Ан-70, що не має аналогів у світі;

- ТРДД АІ-22 для літака Ту-324;

- ТРДД АІ-222К-25Ф із форсажною камерою для китайського УТЛ L-15;

- ТВД АІ-450С-2 для чеського легкого багатоцільового літака EV-55;

- ТВГТД АІ-450М для гелікоптера Мі-2М;

- ТРДД Д-18Т 4 серії для літака Ан-124-100;

- газотурбінний привід АІ-12.

Неординарність у пошуку технічних рішень, притаманна Федорові Михайловичу, у повному обсязі проявилася в діяльності з конвертації авіаційних двигунів у наземні газотурбінні установки. Зокрема, він автор і керівник робіт зі створення малоємісійної камери згоряння, що забезпечила безпрецедентні екологічні характеристики двигунам для енергетичних та газоперекачувальних станцій.

Особливою заслугою Ф.М. Муравченка є розроблення моделі діяльності дослідно-конструкторського підприємства в умовах економічної кризи. В основі моделі переорієнтація значної частки потенціалу підприємства (в умовах припинення державного фінансування розроблень і відсутності в споживачів коштів на придбання нових двигунів) на діяльність із підвищення споживчих властивостей двигунів, які серійно виробляють і експлуатують, їх ремонт, надання інжинірингових послуг. Завдяки впровадженню цієї моделі економічної діяльності очолюване Ф.М. Муравченком підприємство ДП «Івченко-Прогрес» не тільки зберегло інтелектуальний і виробничий потенціал у роки кризи, але й виявилось найбільш дієздатним серед подібних установ колиш-

нього СРСР. З початку 90-х років на підприємстві було створено і сертифіковано шість типів нових авіаційних двигунів і чотири типи наземних модифікацій, започатковано розроблення ще 10 двигунів.

Значну увагу вчений приділяє підготовці наукових і технічних кадрів. Він професор кафедри конструкції і міцності авіаційних двигунів Харківського національного аерокосмічного університету «ХАІ». Сім його учнів захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, ще група спеціалістів працює під його керівництвом над підготовкою докторських і кандидатських дисертацій.

За успішне вирішення державних завдань, вагомий внесок у розвиток науки і техніки Ф.М. Муравченко нагороджений медалями і орденами: «Трудового Червоного прапора» (1971), «Жовтневої революції» (1981), «За заслуги» III ступеня (1994), «За заслуги» II ступеня (1999), «За заслуги» I ступеня (2005). 2002 року він удостоєний звання «Герой України». Учений — лауреат Державної премії СРСР (1984) і Державної премії України (1994).

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Федора Михайловича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, плідної праці та нових відкриттів на благо Вітчизни.

70-річчя члена-кореспондента НАН України І.Г. СКРИПАЛЯ

11 березня виповнилося 70 років відомому мікробіологові члену-кореспонденту НАН України Іванові Гавриловичу Скрипалю.

І.Г. Скрипаль народився 1939 р. у с. Скрипалі Роменського району Сумської області в селянській родині. Після праці дизелістом на нафтовидобувних свердловинах Харківської області вступив до Української сільськогосподарської академії (Київ). Отримав диплом зі спеціальності «захист рослин», деякий час працював агрономом-інспектором зовнішнього контрольно-карантинного пункту Державної карантинної інспекції СРСР (Миколаїв). Після закінчення в 1968 р. денного відділення аспірантури при Інституті мікробіології і вірусології (ІМВ) ім. Д.К. Заболотного АН УРСР працював молодшим науковим співробітником, а з 1969 — ученим секретарем ІМВ АН УРСР. З 1980 р. наукова діяльність Івана

Гавриловича пов'язана з організацією спочатку лабораторії, а потім відділу мікоплазмології, який він очолював із 1983 до 2004 р. З 1984 р. І.Г. Скрипаль заступник директора Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України з наукової роботи. У 1969 р. він захистив кандидатську, а в 1984 р. — докторську дисертації. З 1992 р. І.Г. Скрипаль — член-кореспондент Національної академії наук України.

Ювіляр зробив значний внесок у розвиток загальної та молекулярної біології молікутів (мікоплазм), започаткував у країні новий напрям — фітомікоплазмологію. До його загально визнаних праць належать дослідження фундаментальних основ патогенності молікутів, теоретичне і практичне підтвердження причин поліфітопатогенності одних мікоплазм і високої спеціалізації других.

Під керівництвом І.Г. Скрипаля здійснювалося вивчення молекулярної природи ре-